

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ЧНУ ім. Петра Могили



Л.П. КЛИМЕНКО

2017 р.

Програма
фахового вступного випробування
для вступу на 2 курс навчання
зі спеціальності «ФІНАНСИ І КРЕДИТ
з поглибленим вивченням іноземної
МОВИ»

Миколаїв_2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена для вступних випробувань для зарахування на навчання на другий курс за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Майбутній фахівець повинен мати систему знань щодо сутності та функцій фінансів як відносин з приводу утворення, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів грошових ресурсів.

Метою даного випробування є встановлення рівня знань та вмінь щодо основних економічних принципів і законів, проблем політекономії, що є фундаментальною основою для вивчення мікро- та макроекономіки та свідчитиме про готовність студента до подальшого опанування дисциплін з блоку професійної підготовки.

Вступний іспит дозволяє виявити рівень володіння категоріальним апаратом та методологією дослідження. А також вміння аналізувати особливості розвитку та становлення економічних відносин між людьми у процесі господарської діяльності; взаємодію економічних суб'єктів у процесі створення матеріальних благ при обмежених ресурсах; застосовувати діалектичні методи економічного аналізу при дослідженні елементів ринкового механізму; обґрунтовувати можливості застосування теоретичних моделей економічного розвитку в практичній діяльності; рівень розуміння об'єктивних законів розвитку суспільного виробництва, вміння аналізувати загальних і важливіших соціально-економічних проблем з метою задоволення зростаючих потреб населення.

Дане випробування вступників сприяє виявленню здібностей у майбутніх фахівців у галузі економіки, фінансів, споріднених наук. У процесі його проведення абітурієнти повинні показати навички та вміння досліджувати економічні явища та процеси, що необхідно для чіткого визначення індивідуальних орієнтирів застосування власних здібностей та реалізації набутого професійного потенціалу в умовах ринкової системи.

Вступник повинен знати:

- основні економічні школи;
- характеристики ринкових систем та суспільно-економічних формацій;
- основи аналізу і взаємодії попиту і пропозиції;
- як формується споживчий вибір на ринку;
- як фірма визначає кількісний і якісний склад ресурсів для виробництва певного обсягу продукції;
- як фірма визначає обсяг виробництва та ціну на продукцію залежно від ринкової структури;
- сутність економічних категорій: заробітна плата, зайнятість, ціна, інфляція тощо та методи їх регулювання.

Студент повинен вміти:

- аналізувати діяльність підприємства за умов досконалої та недосконалої конкуренції;
- аналізувати поведінку споживачів на ринку товарів і послуг, а також домогосподарств на ринку факторів виробництва;
- оцінити економічну ситуацію країни та виявляти закономірності економічного розвитку;

- обирати найефективніші методи регулювання економічних явищ та категорій.

Вступне випробування включає один модуль, дисципліна «Політична економія».

Модуль дисципліни характеризує базові теоретичні та практичні знання та вміння абітурієнтів, що вступають на другий курс на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

1.1. Модуль 1 «Політична економія»

Тема 1. Предмет і метод політичної економії.

Зародження і розвиток політичної економії. Основні напрямки, школи і течії в політичній економії. Розвиток економічної думки в Україні. Предмет політичної економії. Закони, принципи і категорії політичної економії. Система економічних законів. Позитивна і нормативна політична економія. Методи економічних досліджень. Загальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції політичної економії.

Тема 2. Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці.

Виробничі можливості суспільства і потреби. Виробництво і його основні фактори. Межа виробничих можливостей. Продукт виробництва. Обмеженість ресурсів.

Тема 3. Економічні потреби та інтереси.

Економічні потреби суспільства, їх суть і класифікація. Безмежність потреб. Закон зростання потреб. Корисність продукту. Виробництво та проблеми задоволення зростаючих потреб суспільства.

Тема 4. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система та закони її розвитку.

Економічна система: її сутність та структурні елементи. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Суспільний поділ праці і структура продуктивних сил. Виробнича функція та її складові. Домогосподарства, підприємства і держава як суб'єкти економічної системи. Типи і еволюція економічних систем. Формаційний і цивілізаційний підходи до типологізації суспільства.

Тема 5. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і гроші.

Натуральна (традиційна) форма організації виробництва. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар та його властивості. Вартість і ціна: альтернативні теорії. Функціонування товарного господарства та його закони. Виникнення і розвиток грошових відносин. Грошовий обіг та його закони. Визначення грошової маси, необхідної для обслуговування обігу.

Тема 6. Ринкова система та закономірності її функціонування.

Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата. Капітал як економічна категорія. Альтернативні теорії капіталу. Капітал і праця. Трудові відносини: сутність і структура. Наймана праця. Вартість робочої сили: дискусійні аспекти.

Тема 7. Витрати виробництва і прибуток.

Витрати виробництва як передумова виробництва. Види витрат виробництва. Прибуток як економічна категорія. Теорії прибутку. Норми прибутку і фактори, що на неї впливають.

Тема 8. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення.

Інституціональні основи ринкової економіки. Ринкові відносини, їх суб'єкти і об'єкти. Визначення ринку: альтернативні теорії. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага. Ринкова ціна: механізм формування і функції. Функції ринку. Умови формування і розвитку ринку. Місце конкуренції в ринковій економіці. Функції та форми конкуренції. Конкуренція і монополія. Принципи класифікації ринків. Поняття та основні риси інфраструктури ринку.

Тема 9. Домогосподарство в системі економічних відносин.

Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин. Доходи домогосподарства. Витрати домогосподарства. Розподіл доходів на особисте споживання, податки і заощадження. Місце домогосподарства в кругообігу продуктів, ресурсів і доходу.

Тема 10. Підприємство як товаровиробник. Валовий дохід і прибуток.

Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Форми і види підприємств. Капітал підприємства. Оборот капіталу підприємства. Основний та оборотний капітал. Зношення основного капіталу. Амортизація. Підприємницький дохід. Роль підприємства і підприємництва в ринковій економіці.

Тема 11. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента.

Позичковий капітал і процент. Банки, їх роль та функції. Центральні і комерційні банки. Інші фінансово-кредитні установи. Процент та його економічна природа. Сутність кредиту та його форми. Капітал у сфері торгівлі. Товарні біржі. Фондова біржа. Цінні папери. Роль ринкової інфраструктури в регулюванні економічних процесів. Рентні відносини.

Тема 12. Суспільне відтворення. Суспільний продукт і його основні форми.

Суспільний продукт і його форми. Методи обчислення суспільного продукту. Методологічні аспекти системи національних рахунків. Валовий внутрішній продукт, його суть і відтворювальна структура. Валовий національний продукт. Чистий національний продукт. Національний дохід. Концепції національного доходу. Сутність і види економічного відтворення: просте і розширене. Кругообіг доходу, ресурсів і продукту у процесі відтворення. Відтворення всіх елементів економічної системи. Тіньовий сектор в економічному відтворенні. Національне багатство і його структура.

Тема 13. Економічний розвиток. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання державою.

Економічне зростання та економічний розвиток. Типи економічного зростання. Нагромадження. Норми нагромадження. Заощадження та інвестиції. Роль інвестицій в економічному зростанні. Особливості розвитку економіки в Україні. Зайнятість: суть і форми. Теорії зайнятості. Повна зайнятість, виробничий потенціал і ефективність виробництва. Види і форми безробіття.

Тема 14. Господарський механізм у системі суспільного відтворення. Держава та її економічні функції.

Господарський механізм, його суть і елементи. Особливості господарського механізму ринкової економіки. Господарський механізм: система управління економікою. Державне регулювання суспільного відтворення та його форми. Планування і програмування. Фінансова система і фінансова політика в державі. Необхідність і сутність фінансів. Державні фінанси. Роль держави в кругообігу продукту, ресурсів і доходу.

Тема 15. Сучасні економічні системи.

Виникнення монополій та їх форми. Державне регулювання економіки. Особливості економічних відносин і різноманітність форм еволюції країн, що розвиваються. Становлення різних форм власності. Формування сучасних ринкових відносин і ринкової інфраструктури. Становлення державного і ринкового механізмів регулювання економіки і зайнятості.

Тема 16. Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин.

Світове господарство: його сутність та структура. Розвинуті країни ринкової економіки. Країни, що розвиваються. Міжнародний поділ праці і спеціалізації. Міжнародні економічні відносини. Інтернаціоналізація господарських відносин і продуктивних сил. Світогосподарські зв'язки та їх форми.

Тема 17. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України.

Причини виникнення та сутність глобальних проблем. Економічне зростання та глобальні проблеми. Основні глобальні проблеми сучасності. Класифікація глобальних проблем. Міжнародне співробітництво в розв'язанні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

Питання для підготовки з модулю 1 «Політична економія»:

1. Розвиток поглядів на предмет економічної теорії. Економікс і політекономія.
2. Метод політекономії. Економічні категорії та економічні закони, їх класифікація. Нормативна і позитивна економічна теорія.
3. Загальна характеристика суспільного виробництва, його структура. Економічні потреби. Суспільні та економічні блага, їх класифікація.
4. Економічні ресурси і фактори виробництва. Традиційні і сучасні підходи до їх класифікації. Крива виробничих можливостей.
5. Економічна система, її суть, ознаки і структурні елементи. Продуктивні сили і економічні відносини, їх суть і структура. Діалектика продуктивних сил і виробничих відносин. Спосіб виробництва.
6. Типи економічних систем. Цивілізаційна та формаційна моделі періодизації етапів розвитку людського суспільства.
7. Економічна природа власності, механізм її реалізації та місце в економічній системі.
8. Загальна характеристика типів і форм власності, особливостей їх реалізації, місця і ролі у сучасних економічних системах.

9. Акціонерна власність: сутність, особливості реалізації та місце в сучасних економічних системах.

10. Загальні форми організації виробництва. Натуральне господарство. Закономірності виникнення і сутність товарного виробництва.

11. Товар і його властивості. Двоїстий характер праці, втіленої в товар. Сутність вартості та основні концептуальні підходи до її визначення. Величина вартості товару та чинники, що її визначають.

12. Закономірності виникнення та сутність грошей. Сучасні концепції грошей. Функції грошей. Закони грошового обігу.

13. Грошова система, її сутність та основні елементи. Типи грошових систем, їх еволюція та сучасний розвиток.

14. Інфляція, її суть, причини, види і методики вимірювання. Соціально-економічні наслідки інфляції.

15. Закономірності виникнення та сутність капіталу. Первісне нагромадження капіталу. Постійний і змінний капітал.

16. Робоча сила як товар, її властивості. Чинники, що визначають величину вартості і ціну товару робоча сила. Заробітна плата.

17. Особливості капіталістичної експлуатації. Додаткова вартість: сутність, способи збільшення, норма і маса.

18. Кругообіг і оборот капіталу. Основний і оборотний капітал. Зношування основного капіталу, його види і типи. Амортизація і норма амортизації.

19. Промисловий капітал і витрати виробництва, їх склад і структура. Прибуток як економічна категорія. Норма і маса прибутку та чинники, що визначають їх динаміку.

20. Торгівельний капітал, його сутність функції і роль в сучасних економічних системах. Витрати обігу і торговельний прибуток.

21. Позичковий капітал, його генезис і сутність. Позичковий відсоток, його норма. Розподіл прибутку на підприємницький дохід і процент.

22. Кредит, його сутність, функції та роль у сучасних економічних системах. Основні форми кредиту.

23. Зміст, ознаки і основні принципи підприємства і підприємницької діяльності.

24. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Основні типи підприємств, їх класифікація, переваги та недоліки.

25. Власність на землю, її місце в системі аграрних відносин.

26. Форми підприємництва і типи підприємств у сільському господарстві.

27. Теорія земельної ренти та її форми. Диференціальна рента I і II, їх сутність, механізм утворення і привласнення. Монопольна рента, абсолютна земельна рента.

28. Ціна землі, її тенденції за сучасних умов.

29. Конкуренція: сутність, форми і роль в сучасних економічних системах.

30. Об'єктивні закономірності виникнення і сутність монополізму. Економічні типи і організаційні типи монополій.

31. Суспільне відтворення: суть, основні риси, типи і зміст. Нагромадження і його ефективність.

32. Особливості відтворення суспільного продукту, його структура і умови реалізації за різних типів суспільного відтворення. Моделі руху суспільного продукту.

33. Національне багатство, його склад і проблеми суспільного відтворення.

34. Економічне зростання, його зміст, рушійні сили і основні показники.

35. Сутність відносин розподілу, їх місце в економічній системі. Закони розподілу.

36. Диференціація доходів населення і суперечності системи розподілу. Нерівність доходів і принцип соціальної справедливості у відносинах розподілу. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині.

37. Сучасні транзитивні і трансформаційні перетворення перехідної економіки України, їх проблеми, тенденції та історична перспектива.

38. Світове господарство: суть, генезис, етапи розвитку, характерні риси і сучасна структура.

39. Міжнародна торгівля товарами та послугами. Торгівельний і платіжний баланс країни.

40. Проблеми інтеграції України у світове господарство.

2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступні випробування охоплюють завдання з дисципліни «Політична економія», яка передбачена навчальними планами освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Вступні випробування проводяться у вигляді письмового іспиту. Загальна тривалість іспиту 1,5 години.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми. Кожне тестове питання оцінюється у 3,33 бали. Таким чином, правильна відповідь на 30 запитань оцінюється у 100 балів:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3,3	6,7	10	13,3	16,7	20	23,3	26,6	30	33,3
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
36,6	40	43,3	46,6	50	53,3	56,6	60	63,3	66,6
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
70	73,3	76,6	79,9	83,3	86,6	90	93	96,6	100

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч. посіб.: У 2 кн. – Кн. 1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 723 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч. посіб.: У 2 кн. / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. – Кн. 2: Мікроекономіка. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 437 с.
3. Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Політична економія: Підручник. – К., 2000. – 527 с.

4. Верланов Ю.Ю., Ципліцька О.О. Сучасна мікроекономіка: Навчальний посібник. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 315 с.
5. Економічна теорія / Під ред. Предборського В.А. – К.: Кондор, 2003. – 492 с.
6. Економічна теорія: Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. – К. Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.
7. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2014. – 631 с.
8. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – 496 с.
9. Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Сучасна економіка: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2005. – 327 с.
10. Козак Ю.Г., Захарченко О.В. Основи економічної теорії : Навч. посіб. – Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 264 с.
11. Курс экономической теории. Учебное пособие / Под ред. М.Н.Чепурина, Е.А.Киселевой. – Киров, «АСА», 2002. – 832 с.
12. Макконнелл К., Брю С. Экономикс: принципы, проблемы и политика. Пер с 14-го англ. изд. – М.: ИНФРА – М, 2004. – XXXVI, 972 с.
13. Макроекономіка та макроекономічна політика: Навч. посіб. / Наук. ред. А.Ф. Мельник. – К.: Знання, 2008. – 699 с. (Вища освіта ХХІ століття)
14. Ніколенко Ю.В. Політекономія: Підручник. – К., 2003. – 412 с.
15. Общая экономическая теория (политэкономия): Учебник / Под общ. ред. В.И.Видяпина, Г.П.Журавлевой. – М.: ПРОМО-Медиа, 1999. – 606 с.
16. Основи економічної теорії: політекономічний аспект. Підручник / За ред. Г.Н.Климка, В.П.Нестеренка. – К., 1997. – 743 с.
17. Палехова В.А. Політична економія: Підручник – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2012. – 320 с.
18. Палехова В.А. Політична економія: Підручник – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 332 с.
19. Самуэльсон П.Э., Норхаус В.Д. Экономика, 18-е издание. – М.: ООО «И.Д.Вильямс», 2007. – 1358 с.
20. Семюелсон П., Нордгауз В. Макроекономіка. – К.: “Основи”, 1995. – 544 с.
21. Туган-Барановський М.І. Основи політичної економії. – Львів, 2003. – 628 с.
22. Федоренко В.Г. Політична економія : Підручник. – 2-ге вид. – К.: Алерта, 2015. – 487 с.
23. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика. – М.: «Дело ЛТД», 1995. – 864 с.
24. Щетинін А.І. Політична економія: підруч. – К.: ЦУЛ, 2011. – 480 с.
25. Ястремський О., Гриценко О. Основи мікроекономіки, 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 579 с.

Програма розглянута на засіданні фахової комісії для вступу на здобуття ступеня бакалавра (протокол № 1 від « 24 » лютого 2017 року).

Програма розглянута та затверджена на засіданні Приймальної комісії університету (протокол № 4 від « 27 » лютого 2017 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії



І.А.Олійник